

WAPENS MET ADELAARS

In het Mededelingenblad van december j.l., schreef ik een artikeltje over het wapen op de Russische obligaties.

Niet alleen de Russische autoriteit, maar ook andere hoogwaardigheidsbekleders hebben gebruik gemaakt van het symbool der vroegere Romeinse legioenen.

Zo las ik in de "Stadgersgids '84/'85" van de Gemeente Groningen een interessant stukje geschiedenis, dat met het vorenstaande verband houdt en dat ik aan de lezers niet wil onthouden.

De stad Groningen is in 1819 door de Hoge Raad van Adel - de instantie, die in Nederland o.a. wapens officieel vastlegt - bevestigd in het bezit van het door haar vanouds gebruikte wapen, dat toen als volgt is omschreven:

"Een schild van goud beladen met een dubbelen zwarten arend, met uitgespreide vleugels en pooten. hebbende op deselfs borst een schildje van zilver, beladen met een groene dwarsbalk, het schild gedekt met eene gouden Kroon en ter wederzyde vastgehouden door een zwarten arend".

In 1040 schonk de Duitse Koning Hendrik III de "villa Gruoninga" aan het Utrechtse domkapittel, nadat reeds eerder de landsheerlijke rechten in het graafschap Drenthe, waartoe Groningen behoorde, aan een Utrechtse bisschop waren toegezegd. De bisschoppen lieten door een prefect hun rechten uitoefenen. Deze prefecten voerden een schild met dwarsbalk in hun wapen. Toen de stad zelf in 1392 de heerlijke rechten in pacht kreeg, nam zij het door de prefecten gevoerde wapen, dat in de loop van de tijd tot symbool van de prefectuur was geworden over.

De toevoeging van de zwarte adelaar aan het witte (later zilveren) schild met groene dwarsbalk is een ontwikkeling van het stadswapen uit het begin van de 15e eeuw. Dit kan in verband worden gebracht met het streven van de stad naar zelfstandigheid ten opzichte van de Utrechtse bisschop. De adelaar, ontleend aan het wapen van het Heilige Rooms-Duitse Rijk, benadrukte, dat Groningen zich voor een vrije Rijksstad hield, dat er tussen de stad en het Duitse Rijk een directe betrekking bestond. Aanvankelijk was de adelaar in het stadswapen éénkoppig, maar nadat Sigismund na zijn kroning tot keizer in 1433 de dubbele adelaar in zijn wapen aannam, heeft ook Groningen de éénkoppige door een dubbel adelaar vervangen. Aan het aldus ontstane wapen van de stad Groningen zijn in de loop van de 17e en 18e eeuw een kroon en schildhouders toegevoegd.

Er moeten meer van soortgelijke wapens zijn; ik meen me althans te herinneren ook op een oude Duitse obligatie zoiets gezien te hebben.

HET WAPEN VAN GRONINGEN

Is er iemand onder onze leden, die hierover een vervolgartikeltje weet te schrijven?

S.D. Feenstra

Uit: V.V.O.F. Mededelingenblad Zevende jaargang Nr. 2 van juni 1985. Blz. 15 en 16.

Zie de volgende blz. Voor een vervolgartikel

WAPENS MET ADELAARS II

In ons clubblad nummer 2 van juni 1985 schrijft de Heer Feenstra in zijn artikel over wapens met adelaars, dat hij zich kan herinneren zulke afbeeldingen te hebben gezien op oude Duitse obligaties. Gaarne wil ik hierbij vermelden dat op een 3 pandbrief van het Vorstendom Breslau, Brieg, Trachenberg uit 1771 met een waarde van 40 Reichsthaler Courant zegels voorkomen met de dubbele adelaar.

Bovendien is het vermeldenswaard dat deze pandbrieven het gevolg waren van het feit dat de staatskas van de Pruisische Koning Frederik II, de Grote, na de gewonnen zevenjarige oorlog leeg was (1756 - 1763).

Frederik II zag geen mogelijkheid om de staatskas weer te vullen, doch in 1767 werd hij door Koopman Bühring uit Berlijn op het idee gebracht om pandbrieven uit te geven.

Bühring, die uit Bremen afkomstig was, dacht aan de geldleningen die in zijn geboortestad werden verstrekt op huisbezit.

Frederik de Grote vond het een goed idee en op 29 augustus 1769 werd er door zijn minister, Baron von Carmer, een staatsorder uitgevaardigd tot herstel van de kredietwaardigheid.

Als middel tot dit herstel werden de pandbrieven gebruikt.

W. van As

Uit: V.V.O.F. Mededelingenblad Zevende jaargang Nr. 3 van september 1985, blz. 5.